

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. IX. Florentina successionis de Franceschis. An, & quando hæres in parte, qui hæreditatem integram possedit, ac fructus percepit, teneatur cohæredibus postèa venientibus restituere fructus, qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

enunciando, transigit super iis, quæ erant in lite inter hereditatem, ac alterum contrahentem, ad eum terminis transactionis sibi nomine proprio omnino congruus effectus; Et tunc ad titulum hereditarium actus referri debeat, neque possit ipse hæres ad privatam commodum contra hereditatem iurari, iuris ab altero transigente dimissis, vel cessis ex fundamentis, de quibus dicto disc. 172. de fidei commissis. Ac etiam quia transactio est species rei iudicata, per quam lis dirimitur, unde propterea id, quod quilibet transigentium, obtinet, vel retinet, jure suo primævo obtinere, vel retinere dicitur tanquam per remotionem obstaculi, non autem ex novo jure per alteram partem attributo, cum aliis ponderationibus ibi deductis, illa præsertim turpitudinis, quæ aliàs resuleret, ut qui est hereditatis legalis administrator, eandem ad proprium commodum cum huiusmodi affectatis cessionibus supplantare curaret.

Aut ille, qui compositionem facit, non est hæres, nullumque exprimit titulum hereditarium, sed alterius mors causas sibi molestias in bonis propriis, pro quarum remotione transactionem facere curat, (juxta casum præsentis controversiæ;) Et tunc ubi etiam non ad effectum expressa protestatio, (quæ in præsentem omnem dirimebat quaestionem,) adhuc nomini proprio actus est referendus, cum ita proprium, non autem hereditarium negotium principaliter geritur dicatur.

Aut agitur de formali transactione super actuali, vel habituali lite cum defuncto, vel ejus hereditate absque aliquo jure proprio, & tunc iste censendus venit actus, qui citrà jus, & nomen hæresis geri non potest, unde propterea in eo, qui est legitimus successor, aditionem redolet juxta theoreticam *Bare. in dicta l. gerit.* de qua apud *Menoch. lib. 4. præsumpt. 100.* & alios, de quibus in præcedentibus.

Audemum non agitur de formali transactione pro componenda lite, sed agitur de illa compositione, quæ cum Camera, vel fisco, super defuncti, vel delinquentis spolio, vel successione fieri solet per conjunctos, vel alios; Et tunc licet hæc vulgò dicatur compositio, non tamen dici potest vera, & formalis transactio, sed potius emptio hereditatis juxta terminos textus in *l. 2. & tot. tit. ff. & Cod. de heredit. vel act. vendit.* & de qua specie emptionis habetur *sub tit. de empr. & vendit. disc. 26.* Et consequenter deduci non potest actus aditionis, neque quod nomine, & commodo hereditatis gestus sit, quoties iste titulus expressus non fuerit; Potissimè verò ubi huiusmodi compositiones cum Camera, vel Fisco fiant per defuncti conjunctos, vel familiares, aut alios, qui ejus bona administrarunt, cum frequentius fieri soleant principaliter pro evitandis molestiis propriis à Fiscalibus inferri solitis ex eo quod haberent bona in manibus, unde propterea hanc aleam emere student.

Quo verò ad alium effectum, seu punctum, an scilicet, & quando hæres, qui de proprio erga creditores, & legatarios, aliosque jus in hereditate habentes, se obligavit, hereditario vel proprio nomine, id egisse censetur, adedut adhuc retineat inventarii beneficium, vel potius illi renunciasset; Et tunc involuta videtur quaestio, cum una opinio, (quæ antesignanum habet *Cynum.*) hæredem excuset, ut hoc non obstante, inventarii beneficium retineat; Altera verò, (quæ antesignanum habet *Angelum.*) tenet contrarium, ut patet ex collectis de more super utraque per elaboratum

Pars II. de hæredo.

Giurham observ. 104. numer. 8. & 9. & alios de quibus habetur *sub tit. de dote disc. 28.* occasione agendi de decreto generali, quod vulgò ibi dicitur *quatuor Aularum* per quandam determinationem generalem tanquam per speciem legis edito de anno 1623, per Sacrum Consilium Neapolitanum exhibitam deductis, ubi de istius decreti intelligentia.

Quidquid autem sit de decreto prædicto, quod favore hæresis se obligantis per speciem legis attendendum venit in illis Tribunalibus, non autem in aliis, in quibus tamen magnificandum videtur tanquam doctrina magistralis tam magni Tribunalis unius ex dictis dissidentibus opinionibus canonizativo; Verior mihi semper visa est distinctio tradita *per Rotam in decisionibus eod. disc. 28. de dote insinuatis.* & in aliis, quod scilicet; At obligatio hæresis de proprio facta est occasione novationis, quæ sibi proficua sit, & tunc recipienda veniat opinio *Angeli.* ut obligatio eum afficiat de proprio, neque inventarii beneficium suffragetur ex verisimili voluntate creditorum, quod ideo partem debiti, vel juris sibi competentis remittere voluerit, ut ita se assecuraret à periculo resultante à discussione inventarii; Et è converso hæres huic periculo se exponere voluerit, ob illud commodum, quod sibi privato nomine cedere debet tanquam præmium assecurationis, ac effectus ejus industriæ, & diligentia, quæ ubi agatur de debito certo, & liquido in jure prohibita non videtur; Secus autem ubi non accedat formalis novatio, adedut obligatio sit compatibilis cum titulo hereditario, quia nempe ex sola causa alicujus dilationis, ea facta sit, cum tunc nulla cadat ratio, vel verisimilitudo, ob quam hæres beneficio inventarii privare se voluerit, atque ad hunc effectum dictum decretum *quatuor Aularum*, ubi in consideratione habendum venit tanquam doctrina magistralis, & maximæ auctoritatis.

Neque actus frustratorius, vel inutilis dici potest, dum plura commoda creditori exindè resultant, ita acquirendi actionem directam, & executivam in persona, & bonis propriis absque necessitate servandi aliàs insinuatam *proximè Salustii.* ac etiam acquirenti hypothecam in bonis propriis hæresis aliàs de jure non competentem, pluresque exindè resultant proficui effectus, qui sufficient, ut actus non dicatur inanis sed in aliquo operativus; Ad instar eorum, quæ habemus de legato per creditorem facto debitori de debito cum similibus; Ac propterea ista videtur quaestio, potius facti, quam juris, ex facti qualitate decidenda.

FLORENTINA SUCCESSIONIS DE FRANCESCHIS

PRO
MARIA LUCRETIA, & MARIA
DALENA.

CUM
PHILIPPO DE FRANCESCHIS.

Responsum pro veritate.

An, & quando hæres in parte, qui heredita-

B 3

De LUCA
de
Francensis
et al.
CVI
9

ditatem integram possedit, ac fructus percepit, teneatur cohæredibus postea venientibus restituere fructus, qui in iudicio petitionis hæreditatis veniant ab initio, etiam ante petitionem; Vel potius eos faciat suos, ac non teneatur nisi ex tempore petitionis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De hac eadem causa alibi.
- 3 In fideicommissis fructus veniunt à die petitionis, & non antea.
- 4 De ratione.
- 5 Vt id non procedat in petitione hæreditatis, in qua fructus veniunt ab initio.
- 6 Contrarium, ut fructus veniant à petitione.
- 7 Ignorantia juris dubii assimilatur ignorantia facti, & excusat.
- 8 Declarantur opiniones de quibus n. 5. & 6.
- 9 Heres putativus bonæ fidei excusatur.
- 10 Cohæres, vel possessor pro communi absque alia declaratione mutat causam possidentis.
- 11 De statuto Florentino in successibus.
- 12 Quomodo quis declaratur heres.
- 13 Et quomodo heres obtineat loca montium hæreditaria, & alia jura cum Principe.
- 14 Fructus extantes veniunt sine dubio sub petitione hæreditatis.
- 15 De differentia inter provocantem, & provocatum.
- 16 De conclusione, de qua n. 7.
- 17 De pluralitate hæredum, & hæreditatum ejusdem persona.

D I S C. IX.

DE functis ab intestato, prius Francisco patre, & deinde Juliano filio, de Francischo, superstitibus Philippo, Maria Lucretia, & Maria Magdalena filiis, ac fratribus, & sororibus respectivè; Cum utriusque hæreditatis bona in variis Principatibus & regionibus sparsa essent, partim scilicet in Florentina Civitate omnium defunctorum, ac viventium, origine, & domicilio patria, partim verò in Urbe, & Statu Ecclesiastico, & partim in Regno Neapolitano, ac etiam in Dominio Veneto, aliisque locis; Solus autem masculus, ex fundamento Statuti Florentini, omnia bona per aliquod tempus possederit, ac fructus perceperit; Postmodum autem timens fororum prætensiones, in iudicio *l. diffamari, & l. se contentat*, eas super hujusmodi successibus in quodam ejusdem patriæ Tribunali provocaverit; Hinc ex parte mulierum de pluribus pro veritate consultus fui, tam super successione pertinentia, quam super competentia fori, & an in quorumlibet dictorum Principatum Tribunalibus pro eorum legibus, ac styliis, causa tractanda esset, super bonis in eorum quolibet respectivè existentibus; Ac etiam, an posita pertinentia successione in feminis æqualiter cum masculis ad limites juris communis, venirent fructus ab initio, vel potius solum à die motæ litis.

De primo, & secundo puncto agitur in hac eadem causa sub tit. de success. ab intestat. disc. Quatenus verò ad istum pertinet; Cum alii Scribentes defu-
per consulti, quorum responsa communicata

fuerunt, procederent cum regula quæ ex magis communi opinione in fideicommissaria materia recepta est, ut fructus non veniant nisi à die petitionis, ac motæ regularis, vel irregularis, quæ in privilegiatis datur ex generaliter deductis per *Eusar. de subtit. quest. 626. Rot. apud Dunoz. de eis. 662.* & pluries in sua materia sub tit. de fideic.

Respondi, quod improprii, atque à casu questionis extranei essent hujusmodi termini, quoniam ut in dicta sua materia habetur, heres fideicommissi gravatus dicitur verus dominus percipiens fructus jure suo, & ac ratione proprii domini, quod factò casu restitutionis non evanescit, nec resolvitur ipso jure, ut aliqui malè opinati sunt, sed ejus resolutio sequitur ope exceptionis, quatenus scilicet fideicommissarius petat, quia potest nolle petere, seu nolle agnoscere; Et consequenter dominium ab uno non abdicatur, neque in alterum transit, nisi ex hoc tempore; Fructus verò dicuntur sequela domini, à quo regulantur.

Non sic est in hæreditate, in cuius iudicio veniunt fructus ab initio, ipsamque hæreditatem augent ad text. in *litem veniunt* §. fructus, ff. de petit. hered. ubi *Cyn. Bald. Salycet*, & alii, ac etiam in *l. non est ambiguum, C. fam. eris. Affili. decis. 240. num. 2.* & seqq. quæ reputatur in materia magistralis *Burati. & add. decis. 843. num. 3. & 7.*

Conversò autem urgent textus in *l. pro herede, & l. sed & si lege*, §. si ante litem, ff. de petit. hered. & *l. i. C. eodem*, ex quorum jurium dispositione, alii Respondentes, masculum integræ hæreditatis possessorem excusabant, quodque propterea non nisi ad fructus à die petitionis teneri deberet, in idem deducendo generalem, nimiumque frequentem propositionem sæpiùs insinuatam, ut à restitutione fructuum consumptorum excuset non solum bona fides, sed etiam media, quoniam sufficit abesse malam fidem positivam; Idque rectè in hac facti specie congruere videbatur, dum supponitur, quod Rota & Curia Florentina sequatur opinionem diversam ab ea, quam sequuntur Rota & Curia Romana, & Tribunalia Neapolis super utraque subjectione personarum, & bonorum copulative desiderata, quodque prima sufficit, ac operativa sit etiam respectu bonorum extrà territorium ex deductis in hac eadem causa dicto disc. 9. de success. ita enim inferebant, quod ubi etiam dicta opinio subterfugibilis non esset, adhuc tamen sufficere deberet ad bonam fidem inducendam, sive ad excludendam malam fidem positivam, dum probabilis dubietas juris assimilatur ignorantie facti, atque regula, quod ignorantia juris non excuset, procedit, ubi agitur de jure claro, non autem de jure dubio.

His tamèn non obstantibus, respectu præsertim bonorum existentium in Urbe, & Statu Ecclesiastico, ac in Regno Neapolitano; Contrarium dixi mihi probabilius videri, ut scilicet dictus possessor dici non posset in bona fide, idèque restitutio fructuum veniret ab initio, duas proinde inspectiones efformando, Unam scilicet in puncto juris, & in abstracto; Alteram verò facti & applicationis in concreto.

Quatenus igitur pertinet ad primam; Dicebam utramque theoreticam, seu conclusionem hinc indè deductam, esse veram, atque jura superioris allegata non esse contraria, sed diversa, idèque rectè conciliabilia; Prima etenim propositio deducta ex textu in *litem veniunt*, §. fructus, procedit in eo, qui benè scit alios habere cohæredes, unè de propterea dicitur in mala fide; Altera verò deducta ex

aliis iuribus supra allegatis, procedit in eo, qui iuste credebat, seu opinabatur esse solus hæres, atque integram hæreditatem ad se spectare, unde propterea tanquam hæres putativus bonæ fidei fructus percepit & consumpsit tanquam suos.

Adeo enim lex bonæ fidei putativum hæredem excusat, ut quamvis aliqua bona in sorte principali consumat, quinimò dissipet, non per hoc restituere, vel in ejus portionem imputare tenetur, ut habetur in *Romana evulsionis disc. 27.* multò igitur minus tenetur de fructibus perceptis & consumptis, cum quibus magis benignè proceditur, unde propterea neque bona fides positiva, ut supra requiritur, sed sufficit media, quodque absit mala positiva; Igitur utriusque theoria, sive distinctionis veritate admittenda, quod quæstio erat facti, & applicationis, an in una, vel altera parte velaremur.

Quando ergò hic masculus, adeundo hæreditatem, verbis, vel factis, propriâ auctoritate, ac in forma extrajudiciali bona possidisset, ac fructus percepisset, ut fortè verificabile erat in bonis patriæ, quod filii continuaverint vivere in domo paterna, & possidere pro communi, unoque eorum defuncto, ille, qui possidebat totum pro ejus virili, ita super-vento titulo per mortem socii possederit totum jure proprio, mutando causam possidendi absque necessitate novæ declarationis, vel apprehensionis; ut de defecto frequens praxis docet, atque de jure est verius, magisque communiter receptum juxta *decis. 4. Achil. de caus. possess. & propriet. cum concordant.*

Et tunc rectè procederet secunda pars distinctionis, favore hæredis possidentis, quamvis sciret habere sorores, quibus de jure communi, æqualis ab intellecto successio debita erat stante dispositione Statuti Florentini enunciati supra *disc. 8.* excludentis feminas propter masculos nedum æquales, sed etiam inæquales, rectèq; opinari potuit, quod istud Statutum indefinite procederet in omnibus bonis, quamvis in hoc erraverit, cum sit error juris dubii, qui ad hunc effectum sufficiens videtur, ut supra adverteitur, ipsisque sororibus rectè conscis de morte patris & fratris, imputandum erat, cur tamdiu tacuerint, ac passæ sint, ut frater totum possideret, unde in concursu ignorantix, vel culpæ hinc inde, intrat mutua compensatio, ac potior est conditio Rei, & possessoris ita contendens de damno vitando in concursu alterius agentis de lucro captando.

Verim respectu bonorum existentium in dictis aliis Principatibus, id in facto practicabile non est, quoniam quando defuncto priori possessore ejus hæres vult eorumdem bonorum vacuum possessionem adipisci, oportet, ut formiter in judicio se talem delarari obtineat cum legitimis justificationibus, atque mandatum obtineat à Judice de immit-tendo, quod non conceditur, nisi cum clausula, *sine præjudicio aliorum habentium meliora & potiora jura*, ut in Urbe practicatur, vel cum alia clausula, *salvo jure cuiuslibet*, ut practicatur in dicta Civitate Neapolis, ubi magis certitudinaliter, ac rigorosè conticiendus est hic actus, qui sub *præambulo* vocabulo, ver termino explicatur, atque ita supponebatur, quod practicaretur quoque in Civitate & dominio Veneto.

Potissimè verò, quia bona, quæ per exteras indutres nationes, (ut præsertim frequentius sunt hæc Florentina, & Januensis) in diversis Principatibus possidentur, ut plurimum consistere solent in locis montium, vel similibus iuribus cum Principe, vel Republica, pro quorum possessione adipiscenda, ac fructibus percipiendis oportet obtinere descriptionem in libris publicis, quæ vulgò sub *investationis*

vocabulo explicatur, illaque non conceditur nisi de mandato Judicis prævio dicto præambulo, in cuius confectione, ille qui petit hæres declarari, tenetur justificare se esse solum proximiorum, & in gradu successibili, vel mitius cum eo agendo, defertur ejus assertioni admittæ tamè cum dicta præservativa juris alterius, quam ipse, qui declaratur hæres, utendo declaratione ita qualificata, acceptare dicitur, & consequenter quoad eos, quorum jura reservata sunt, ipse faciens ita constitui dicitur in mala fide; Ad instar creditoris recipientis à manibus Judicis pecuniam debitoris cum clausula præservativa jurium creditorum anteriorum, vel potiorum, cum similibus; Idemque respectu nominum debitorum, in quibus pariter effectus hujusmodi negotiantium in diversis Principatibus consistere solent, quoniam, ut nomina exigi valeant, atque debitores compellere, utique eundem actum facere oportet.

Et consequenter dicebam intracte dilemma, quod; Aut respectu bonorum & jurium in præfatis diversis Principatibus existentium, masculus hic obtinuit possessionem vel fructus percepit, Aut non; Si non possedit, neque percepit, adeo hæreditas tanquam jacens fuerit sub administratore, qui fructus cumulaverit, vel quod isti adhuc inexacti sint, & tunc cessat quæstio in radice, dum in fructibus extantibus nulla cadit difficultas, juxta litteralem dispositionem ejusdem textus in *l. 1. c. de petit. hæreditat.* Aut possedit, & percepit, & perneccesse oportet supponere dictum actum, per quem in mala fide constitutus fuit, ideoque unum ex duobus videbatur inevitabile.

Considerabam quoque malam fidem masculi augeri, seu comprobari ex eo, quod ipse non fuerit à fororibus provocatus, unde propterea se excusare posset, quod interim vixerit in bona fide, opinando, quod illæ paternam & fraternam successio-nem non curarent, sed ipse eas provocavit in judicio diffamationis, quod perneccesse supponit provocati contrariam declarationem, ac jactationes, ut ad rem bene conferre videntur firmata apud *Dumozet. decis. 812. num. fin.* ubi expenditur differentia inter provocatum & provocantem.

Ac etiam quod dubietas juris circa quæstionem, an sola subjectio personarum sufficiat, illa que operativa sit in bonis extra territorium, rectè procedebat apud nostros majores tempore antiquiori, hodie autem, ac de tempore, quo hujusmodi successio-nis casus contigit, in Tribunalibus dictorum Principatuum Status Ecclesiastici, & Regni Neapolitani, nimium explanatum est cum tot decisionibus, & doctrinis modernis benè cognitis etiam in Civitate Florentina, unde propterea observabam probabilitè dici posse, ut neque applicabilis esset superius in-sinuata conclusio in suo casu vera, ut ignorantia juris dubii assimilaretur ignorantix facti, vel potius intraret altera regula, quod juris ignorantia non excusat cum ea potius crassa, vel affectata videatur.

Quodque pro diversitate Principatuum, etiam in pagano detur diversitas hæreditatum, vel successio-num, quæ diverso jure censendæ sint, adeo in uno patrimonio diverso jure succedatur, ac in altero habetur in hac eadem causa

sub rit. de success. dicto disc. 9.

† † †

A 4

VITER.

De LUCA
de
Hæreditatis
et
CIV